

Programowanie komputerowe

Zajęcia 8

Klasy

- Klasy to typy danych, które pozwalają na zgromadzenie w jednej zmiennej (obiekcie) zarówno danych jak i operacji związanych z tymi danymi.
- Obiekt danej klasy może zawierać zmienne (zwane **polami**) i funkcje (zwane **metodami**).
- Można ustalić które składniki (pola i metody) obiektów są dostępne dla pozostałej części programu (składniki publiczne), a które są niedostępne (składniki prywatne).
- Można tworzyć własne klasy na podstawie już istniejących – ten mechanizm nazywa się dziedziczeniem.

Definicja klasy

```
class NazwaKlasy {  
public: // poniższe składniki będą publiczne  
    deklaracja_zmiennej_lub_funkcji  
    ...  
    deklaracja_zmiennej_lub_funkcji  
private: // a teraz składniki prywatne  
    deklaracja_zmiennej_lub_funkcji  
    ...  
    deklaracja_zmiennej_lub_funkcji  
}; // tu jest średnik!!!
```

Deklaracja klasy – przykład

Poniższa klasa umożliwia przechowywanie punktów na płaszczyźnie:

```
class Punkt {  
public:  
    double x; // współrzędna x  
    double y; // współrzędna y  
};
```

Uwaga: jeśli wszystkie składniki są publiczne, możemy użyć `struct` zamiast `class`:

```
struct Punkt { double x; double y; }
```

Przykład użycia klasy Punkt

```
int main() {
    Punkt p; // tworzymy nowy punkt
    p.x=2.5; // ustawiamy współrzędne
    p.y=1.0;
    cout << "Punkt p to (" << p.x << "," << p.y << ")";
    p.x=p.x+1; // przesuwamy w prawo
    cout << "A teraz p to (" << p.x << "," << p.y << ")";
}
```

Jak widać powyżej, do składnika `x` obiektu `p` odwołujemy się pisząc `p.x`.

Poprawiamy klasę Punkt

Dodamy metodę do klasy `Punkt`, która umożliwi drukowanie współrzędnych punktu na ekranie:

```
class Punkt {  
public:  
    double x; // współrzędna x  
    double y; // współrzędna y  
    void drukuj(); // drukuje współrzędne na  
ekranie-deklaracja  
};  
void Punkt::drukuj() { // definicja  
    cout << "(" << x << "," << y << ")";  
}
```

Poprawiamy klasę Punkt (2)

Można też połączyć definicję z deklaracją:

```
class Punkt {  
public:  
    double x; // współrzędna x  
    double y; // współrzędna y  
    void drukuj() { // drukuje współrzędne na ekranie  
        cout << "(" << x << "," << y << ")";  
    }  
};
```

Tak robimy jeśli funkcja jest krótka.

Poprawiamy klasę Punkt (3)

Teraz punkty "potrafią" się drukować. Można poprzedni przykład zapisać tak:

```
int main() {  
    Punkt p; // tworzymy nowy punkt  
    p.x=2.5; // ustawiamy współrzędne  
    p.y=1.0;  
    cout << "Punkt p to "; p.drukuj();  
    p.x=p.x+1; // przesuwamy w prawo  
    cout << "A teraz p to "; p.drukuj();  
}
```

Później nauczymy się drukować obiekty przy pomocy `cout`.

Konstruktory

- Konstruktor to funkcja, która automatycznie wywołuje się w momencie, gdy tworzony jest nowy obiekt.
- Konstruktory służą do ustawienia początkowej wartości obiektów.
- W klasie może być zdefiniowanych wiele konstruktorów, muszą się różnić listą parametrów. Gdy tworzymy obiekt możemy wybrać, którego z nich użyć.
- Deklaracja konstruktora wygląda jak definicja funkcji, ale:
 - nazwa konstruktora jest taka sama jak nazwa klasy
 - konstruktor nie zwraca żadnej wartości

Konstruktory klasy Punkt

```
class Punkt {  
public:  
    Punkt() { x=0; y=0; } // konstruktor 1  
    Punkt(double _x, double _y) { // konstruktor 2  
        x=_x; y=_y; // ustawiamy początkowe współrzędne  
    }  
    double x; // współrzędna x  
    double y; // współrzędna y  
    void drukuj() { // drukuje współrzędne na ekranie  
        cout << "(" << x << "," << y << ")";  
    }  
};
```

Konstruktory – przykład

```
int main() {  
    Punkt p(2.5, 1.0); // tworzymy nowy punkt – konstruktor 1  
    Punkt q;           // tworzymy nowy punkt – konstruktor 2  
    cout << "Punkt p to ";  
    p.drukuj();  
    cout << "Punkt q to ";  
    q.drukuj();  
}
```

Przykład – metoda licząca odległość

Do klasy Punkt dodajemy:

```
double odleglosc(Punkt& p) {  
    return sqrt((x-p.x) * (x-p.x) + (y-p.y) * (y-p.y));  
}
```

(wymaga biblioteki `cmath`). Teraz wyrażenie

```
p.odleglosc(q)
```

zwróci odległość od punktu `p` do punktu `q`.

Uwaga: funkcja `odleglosc` ma dwa parametry – jeden wpisany w nawiasy, a drugi niejawny – obiekt wywołujący funkcję.

Ćwiczenia

1. Dodać do klasy Punkt metodę

```
void wczytaj()
```

która umożliwi użytkownikowi wpisanie współrzędnych punktu.

2. Stworzyć klasę `Czas`, której obiekty będą reprezentować czas w ciągu dnia z dokładnością do minuty. Należy umożliwić wypisywanie godziny w formatach 12 i 24-godzinnym oraz dodawanie do niej podanej ilości minut.
3. Stworzyć klasę `Set`, która reprezentuje wynik meczu pomiędzy dwoma drużynami. Set toczy się do zdobycia określonej liczby punktów i osiągnięcia dwupunktowej przewagi nad przeciwnikiem. Dostępne metody: zdobycie punktu, drukowanie wyniku, określenie zwycięzcy.